

Potlej ko je gnoj podoran in zhe fo brasde teshke, zhe jih postavam ni rasvalil fresh, fe morajo prekopati s matikami, de fe rasdrobé, in povlezhi dobro, de fe semlja bolj vleshe in de postane bolj zhverfta. Ne storish prav, zhe to delo predolgo bliso fetve odkladafh, kér potlej pride feme v prevezh rahlo perft. Zhe pa vidish, de fe je prekopana njiva slo oselenila, je prav jo fhe enkrat prekopati, preden fejezh; tode potlej jo s valarjem prav dobro povali in vterdi.

Lenoviz fe feje okoli fv. Jurja, preslej pa okoli fv. Florijana, tode kadar je slo fuho, deshja pozhakaj; v fuhim vsjani lan nikoli dobro ne stori, zhe v kakih dnevih deshja ni.

Šej lan vselej rajfhi bolj gofto, kakor redko; redik lan ne da shlahrne like, in tudi plevel ga bolj premaguje; stari pregovor je: de naj pod enim pavzam sern devet lesih. Zhe bofh manj femena perdelal, bofh imel pa vezh prashniga prediva.

Vfejani lan fe sakoplje s matikami, pa pasi, de fpet ne pride pregloboko. Po tem povlezi njivo, pa vari, de s brano ne spravish vfiga femena v rasore, satorej gredé lepó rahlo brano persdiguj, de feme ostane tam, kamur je padlo. Na vse to pa fhe prav dobro povali njivo in jo sgrabi ob konzéh, in fhe s matiko in s grabljemi poravnaj, kar je treba.

Koder v lanenih njivah kert rije, pravijo, de bo lanú obilno, in ta ravno ni prasna, zhe kerta ni od file prevezh, sakaj kert polovi zherve, kteri semljo rahljajo in tudi lanove koreninize spodjedajo. Zhe fe pokashejo po njivi kertne, jih berfh rasgrabi, in zhe vidish, de je semlja od kertize, od mramorja, ali drugih mergolinzov preberfkljana, fpet pováli dobro vfo njivo, ali pa faj s ного potlázhni fpet persdignjeno semljo nasaj.

Lan fe pleve dvakrat, ko je perft velik, in pa preden fe sazhne kodrati. Plevizam perporozhaj, de bo delo dobro storjeno.

Potem pa nimafh s lanam nizh opraviti, de fe issori, kakor de ga Bogu perporozhaj, sakaj „ne kdor fadí in kdor perljiva je kaj, temozh Bog, kteri raft daje.“ 1. do Kor. 3, 7.

A . . .

Dokasik

pogorelske drushbe ali bratovfhnje f. Florijana sa Šhtajerfko, Korófhko in Krajnfko deshelo v letu 1844.

V letu 1844 je na novo 2598 deleshnikov k bratovfhnji f. Florijana pristopilo; namrezh is Šhtajerfka 1452, is Korófhka 764, is Krajnfka pa 382. *) Šhtevilo vfih deleshnikov fkupej

*) V primeri proti Šhtajerfkim in Korófhkim je to shtevilo novih perftopnikov na Krajnfkim premajhno. Kakó je to? Ali jih je morebiti veliko pri kaki drugi drushbi savarvanih? Prav bi bilo; ako ravno je sa nafhe kraje Grafhka drushba nar bolj pripravna. Naj se pa vfak, kdor h kaki drushbi pristopi, poprej prisadene njene postave na tanjko svediti, de ne bo potem miflil, de fe mu je kriviza sgodila, zhe ni povrazhila po fvojim obrajtu (rajtingi) dobil. Zhafiti ud z. k. kmetijske drushbe in opravilnik Milanfke drushbe gosp. Matija Koren is Planine nam je tako prigodbo osnanil, ki fe je v letu 1843 v Begnah sgodila, kjer je neki mlinar, kterimu je sraven obilniga pridelka in blaga vse poflopje pogorelo, okoli 445 goldinarjev manj povrazhila dobil, kakor je miflil. Ta pogorelz je postave Milanfke drushbe drugazhi rasumel; sraven tega pa fo tudi zenitniki (fhazniki) napzhne zenitve krivi bili, kér fo bres premiflika prevdarjeno zeno od hifhe s malnam vred na 2000 goldinarjev, in od shage

je bilo pa 49944, namrezh is Šhtajerfka 27993, is Korófhka 13355, is Krajnfka pa 8596. V tem letu fo 5820 pohifhtev vnovizh savarvali ali afekurirali.

Zéna vfih savarvanih pohifhtev, ktere fo pretezheno leto vnovizh afekurirane bile, je 2 milijona in 203725 goldinarjev. Zeli fofhtevk (fhuma), kteri je pri imenovani bratovfhnji savarvan, je prav velik in snefe 46 milijonov 75700 goldinarjev — kar bo gotovo vfaziga domorodza rasveselilo, ker vidi, kakó veliko premoshenja je pred nefrezho ognja obvarvaniga, in de fe fhtevilo deleshnikov od leta do leta zhverfto mnoshi.

V pretezhenim letu je 367 deleshnikov is pogorelske drushbe odstopilo; sraven teh je pa vodstvo te bratovfhnje fhe drusih 426 deleshnikov od drushbe savoljo tega odverglo, kér po svoji posabljivosti in nemarnosti nifo letniga denarja poredama in ob pravim zhafu drushbi odrajtovali.

Imenovana drushba je pogorelzam v pretezhenim letu 82714 goldinarjev in 50 krajzarjev povernila; to je, Šhtajerzam 44499 gold. in 50 kr. — Korófhzam 31740 gold. — Krajnzam pa 6475 gold., med kterimi fo na Krajnfkim nasledni nar vezh dobili: Franz Klemens is Rakitnika v Postojnfki komisii 1500 gold.; Kaplanija v Zhernim Verhu v Ipavfki komisii 800 gold.; Leopold Rupnik 750 gold.; Janes Hladnik 500 gold.; Anton Plefhnér 400 gold. ravno od ondod, Franz Hozhevar is Saloga v Ljubljanfki komisii pa 600 gold. Rasun tega je fhe drusih 428 gold. in 29 kr. tiftim hrabrim pomozhnikom podarila, ki fo fe pri ognju ferzhno in rozhno obnafhali in marljivo gafiti pomagali.

Tudi pretezheno leto nifta dva pogorelza povrazhila sa svoje fhkode prejela. Pervi sató, kér je obftal, de je sam poshgal. Drugi pa, ki je bil po sprizhevanju ravno tega obdolshen. Prav jima je, sakaj doftokrat, kdor drugim jamo koplje, sam va-njo pade.

S pomozhjo drushbe je bilo lanjsko leto vezh pohifhtev v bolji ftan prenarejenih: namefti flamnatih in dilnatih ftreh fo namrezh eno s plohami, 6 s kofitarjem, 212 s opekami ali zeglám pokrili; sraven tega pa fhe 144 sidanih opashev, 26 varnih dimnikov in 30 odvodov blifka napravili.

Ljubi hifhni gospodarji! is prizhijozhiga dokasika fte sopet flifhali, kakó koriftna je notrajno-avftrijanfka bratovfhnja f. Florijana in koliko lepiga denarja je pogorelzam fpet pretezheno leto, sa mnoge fhkode povernila. Isbudite fe she enkrat vfi od konza do kraja is terdiga fpanja in pristopite k imenovani drushbi, de vas nefrezha ognja ne prehití, de ne bofte ob zhafu file shalofsti koperneli in mogli prililjeni od hifhe do hifhe klaverno popotvati in na duri fvojiga blifhnjiga sa milodar terkati. Sa malo krajzarjev fe lahko od te shalofstne poti odkupite!

na 300 goldinarjev zenili, in pri ti zenitvi ozhitno tudi pravizo mleti in shagati, in vodo zenili (fhazali), ktera mlinu fhe le vrednost da. Potem takim fo ti moshje vrednost savarvaniga mlina i. t. d. previfóko zenili in takó pofhkodovanimu gospodarju famí fhkodovali. Gosp. Koren nam je takrat osnanil, de Milanfka drushba takó le rajta: „Kolikokrat manj je savarvana zena od prodajivne vrednosti, tolikokrat manj je povrazhilo, ktero fe dobí sa storjeno fhkodo, ktera fe pa ne po prodajivni vrednosti, ampak po sdelovanju pohifhtev zení; potem takim fe le zelo povrazhilo dobí, zhe je sdelovanje ravno te, ali pa vezhji vrednosti, kakor prodajivna in savarvana zena.

Vrednistvo.

V tekožhim letu 1845 fe po 13 krajzarjev od 100 goldinarjev verftne vrednosti afekuranzii plazuje.

V mladosti je treba skerbeti, kakó si svoje dni pošteno kruh služiti.

(Učitelj nedeljskim učencam,)

Ste slišali, učenci? Car, kteriga je nesreča v ptujih krajih črednika storila, clo kraljeviču hčere v zakon ne da, dokler se kakiga rokodela ne izučí. *)

Ljubi mladenči! dotekle so léta, ki vam mora skerb biti, kakó si boste svoje dni kruh pošteno služili. — Pa tudi vam deklice, svetvam marljivo nogovice plésti, šivati in na češkim kolovratu présti se učiti; z kuhljo mora vsaka véditi, dobro se obnašati. Prišel bo čas, in že je tu, ko se ženine da od nevéste z nekimi goldinarčki dote prikupiti; zbrisana glava, marljive in spešne roke več veljajo. Tudi v službo le take išemo. Zapomnite si to!

Fantje, kteri še niste pri rokodelstvu, lotite se eniga ali družiga. Rokodelcov imamo rés dovelj; pa pridnih, umetelnih še skozi primanjkuje. Poglaviti vzrok tega je pa, kér večidel rokodelski učenci tam obsedíjo, kjer so se le iz debeliga svojiga rokodelstva izučili, namesti de bi v ptuje kraje šli izbrusiti se. Koliko je čevljarjev le v našim kraju, ki le malo izučeni, so ravno kaki dve kopiti, šila in kneftro si omislili in na svojo roko delati začeli; — šivarjev, ki z velikimi škarjami in težkim likovnikom — de jih veter ne pobriše — pri kmetih mojstrujejo. Zató jim pa tudi izdelki iz rok pridejo, de se Bogu usmili. In pogledjte! kjer taki mojstri oblačila prirezujejo, ali ne leže odrezki usnja, sukna, in platna okoli njih, kakor obelčine (oblanče) okoli mizarja. Bi ne bilo boljši, taciga mojstra steljo sekati, ali slamo rezati zagnati, namesto drage robe mu v roke dati? Sramota tacim mojstru! Taki mi ja nobeden med vami ne sme biti! Nekteri izučeni fantje so mi že obljubili, ročno po deželi iti, pa babniki so! Še plašen zajčik in slab tiček zapusti svoje gnezdo; verli fantje pa se nemorejo materniga krila odtergati. Berljavci, nepregledajo, de je že marsikteri ptujic v naših krajih srečo najdel; ravno takó zamore tudi njih v ptujih krajih sreča srečati. Zató, fantje, na noge! Poišite si umetalne mojstre, bodite pazljivi pri njih, ko se pa tú izučite, potem pa le po deželi. Pa ne, kakor nekđaj ključar, ki je štirnajst dni popotoval, in se je naglo vernil; ko pride proti domu, ga sosedov pes sreča, ki se po njem spenja in se mu prilizuje; ključar pa se čudi in pravi: Kaj, lustel! ali me še poznaš? —

Tudi našim domačim mojstram moram eno očitati. Zakaj neki usnarji in irharji mezgro, repóve in rogóve na Krajnsko prodajajo? Zató de lim, žimo in rožene žlice za drage denarje nazaj kupujemo? — Ali bi se ne dalo to doma v prid rokodelcam in kupcam porabati? Laneno sème Krajncam prodajamo, de nam olje drago nazaj dajajo. Ali bi ne mógli naši mlinarji, ali mi sami olja stiskovati?

Še pri več družih rečéh se nam kruh krati. Beli Krajnci pridejo vsako léto v naše kraje, si za male denarje v naših gojzdih obotov nacepijo, viter nasekajo; pri kmetih za neke krajzarje stanujejo in jedó. Radoseje, rešeta, sita i. t. d. izdelujejo, robo popredajo in — smuk z našimi bélimi dvajseticami

čez méjo! Ali bi se Štajerke sin ne mogel tega izučiti? Ali je krajnski lés boljši od štajerskiga, de od Krajncov kolovrate, védra, ja clo metlé z resja kupujemo? —

Ljubi sosedje, Krajnci! nikar mojiga ojstriga govorenja za zlo ne vzemite. Sej nam za eno in drugo tudi rés svitle petice in tolarje nosite; tudi nas z orodjem oskerbujete, kér smo do zdaj še pretožni bili, sami si ga izdelovati. Za vso prijaznost smo vam prav iz živiga serca hvaležni! Zabavljica le nas zadene, ki smo v marsikaki reči takó berljavi, de kravo za roge deržimo, vi jo pa molzete. Učitelj sim, in rad bi saj mladost v rečéh zdramil, v kterih naši dedici in mi nismo spreglédali.

Narod se od léta do léta množi, in potroškov je od dne do dne več; potreba je tedaj, tú in tú se noviga poprijemati, de ne zastanemo, ali clo rakove poti ne grémo. Znana resnica je pa: manj ko dežela družih deželá potrebuje, boljši je za njo. —

Nekteri med vami fantje! so za kmetijo odločeni. Podal bi vam kmetijske novice in bukvice v roke, vas sčasama v namenjen stan vpeljati; pa vaš um še ni zadosti goden, razumeti jih. Odložimo tedej ta čas še to; povem vam pa, de dober kmetovavec mora biti v potrebšini kovar, kolar, komatar, tesar, i. t. d.; z eno besédo, vsaciga rokodela, ki bi ga kadej potrebovati vtegnil, mora saj toliko znati, de si v sili vé orodja popraviti. Kakó koristno bi bilo, ko bi vsak kmetovavec vile, grablje, koše, jerbese, i. t. d. si vedel izdelovati. Koliko denarjev bi bilo privarvanih, in potrateniga časa v dobro obrnjeniga! Ne morem zadosti naših Gorčenov pohvaliti, ki že sploh domá volno predejo in sukno — loden — za domače potrebšine in tudi za oddajo pripravljajo. Lepo jih je tudi pogledati v praznikih v cerkev priti. V lodnastih dolgih hlačah, v dolgih sukňah — kakor gospodje pridejo! Mislim, kadar bodo česki kolovrati bolj vpeljani, bodo tudi ženske več platna pripravljale, ga farbati dajale in se takó v domače pridelke oblačile. Sej že same spoznajo, de kupljena pajčina ni, ni za kmetinjo. Gorjanka gre po voski poti med germovjem ob praznikih v cerkev. Na eni strani ji tern kos predperta (bertaha) odterga, na drugi krilo precepi, takó de jo je sram domu iti, pošteniga človeka pa pogledati jo. —

Mladi kmetovavci! zahajajte radi h takim rokodelcam — večidel so samouki —, ki za domačijo orodje izdelujejo, in začnite se taciga dela poprijemati, de kadar v lastno kmetovanje pridete, boste znali potrebniga orodja napraviti si ali ga saj popraviti. Vtisnite si današnji poduk v serce; de ni prazen, boste spoznali, ko pridete h bolj godni pameti, in rekli boste: Prav so nas učitelj učili!

Iz Šoštanskiga terga.

P. Musy.

Svetovanje, po kterim bi se zamoglo več ljudskih ali malih šol po deželi napraviti — z posebnim oziram na krajnsko in bližno primorsko deželo.

(Na dalje.)

Res, težko bi od začetka bilo, vse šole z dobrimi učniki preskerbeti; pa vunder tega se ni vstrašiti. Od začetka bi se móгло z manj prigodnimi učniki za dobro vzéti; v nekíh letih pa nam ne bo dobrih manjkalo.

Do tega časa si vsaka soseska lahko na to vižo pomaga, de takiga učitelja, kteriga je le v potrebi vzela, le za nekaj let v službo vzame. Otroci se

*) Povest v 49. listu pretečeniga tečaja, ki jo mladini bérem, mi da vsnutik v nasledni nagovor.